

O pooblaščenji v načrtu novega civ. postopnika.

(Konec.)

II. O pooblastilih. Sedanje postopno-pravne določbe o pooblastilih so jako skromne. Tu določa resolucija z dne 14. junija 1784, št. 306. a) z. j. z., da ni treba, da bi se pooblastilo glasilo na posamična pravna opravila, ampak da zadoštuje, ako je sestavljeno v splošnih, na zastopanje glasečih se izrazih; dalje § 416. o. s. r., da odvetnik pooblastila vsprejeti ne sme, ako v njem ni tudi določen zastopnik-namestnik ali pa ni izrečena pravica, da sam sme izbrati namestnika, ter, ako se v pooblastilu ne nahaja „clausula heredum“; potem § 14. odv. reda, da je odvetnik upravičen, v slučajih, ako je sam zadržan, namestiti družega odvetnika; končno § 108. o. s. r., da je priznanja zastopnikova v pravdi imeti v ime stranke resničnimi. V vsem drugem prepuščeno je pooblastitelju in pooblaščencu, da določita obseg in vsebino pooblastilu, odnosno soditi je to po obč. drž. zakoniku.

A drugače načrt. Po vzgledu nemškega civ. postopnika določa pooblastilu v pravdi ex lege obseg, učinek in trpež ter tako določeno pooblastilo nazivlje s tehničnim izrazom „pravdno pooblastilo“ („Prozessvollmacht“). S takim pooblastilom pooblašča se odvetnike.

V nastopnem bode govor 1) o obsegu, 2) o učinku, 3) o trpežu pooblastila in 4) o njega uporabi v pravdi.

1. Pravice, katere načrt podeljuje pravdnemu pooblastilu, so te-le (§ 31.):

1) „zur Anbringung und Empfangnahme einer Klage und zu allen den Rechtsstreit, für welchen die Vollmacht ertheilt wurde betreffenden Prozesshandlungen, einschlieslich

derjenigen, welche durch eine Widerklage, durch eine Wiederaufnahme des Verfahrens, durch den Antrag auf einstweilige Verfügung, oder durch eine im Sinne des § 13 erfolgende Klageführung¹⁾ veranlasst werden;

2) zum Abschlusse von Vergleichen über den Gegenstand des Rechtsstreites, zu Anerkenntnissen der vom Gegner behaupteten Ansprüche, sowie zu Verzichtleistungen auf die von der bevollmächtigenden Partei geltend gemachten Ansprüche;

3) zur Einleitung der Execution wider den Prozessgegner und zur Vornahme aller im Executionsverfahren²⁾ auf Seiten des Executionsführers vorkommenden Handlungen;

4) zur Empfangnahme der von dem Prozessgegner zu erstattenden Prozesskosten.“

V §-u 32. je dalje določeno, da sme stranka pravdno pooblastilo utesniti, a le gledé v §-u 31. odst. 2. in 3. navedenih pravic in z učinkom le tedaj, ako to utesnitev nasprotniku naznani.

Nejasna vidi se mi določba §-a 31. odst. 1. v tem, da pravdno pooblastilo obsega tudi pravico „zur Anbringung und Empfangnahme einer Klage“. Iz določbe, da pravdno pooblastilo upravičuje za vse pravdne čine v sporu, za kateri se je pooblastilo dalo, sledi, da pravdno pooblastilo velja le za dotično pravdo in ne tudi za druge. Iz besedice „einer Klage“, pa se utegne izvajati, da sme pooblaščenec na podlagi pravnega pooblastila napravljati in vsprejeti tudi druge tožbe, ki z dotično pravdo niso v nikaki zvezi. Seveda bi se pooblaščenec na podlagi napravljene oziroma vsprejete tožbe še ne smel podajati v pravdo, kajti v to še nima pravnega pooblastila, ampak bi moral po prej od stranke pooblastilo izposlovati.

Tako domnevanje potrjuje osobito določba §-a 112., ki pravi: „Klagen können nur zu eigenen Händen des Geklagten, oder eines zur Empfangnahme von Klagen ermächtigten Vertreters derselben . . . . zugestellt werden.“ Da bi moral zastopnik jedino le z voljo stranke v vsprejem tožbe pooblaščen biti, tu

¹⁾ Tako zvana glavna intervencija t. j. če zarad kake reči teče pravda, sme oni tretji, ki stvar zase zahteva, oba, toženca in tožitelja, skupno tožiti, dokler še teče pravda.

²⁾ Permanentni odsek pristavil je še: „und Sicherungsverfahren“.

ni povedano. In uprav zaradi tega videti je, da je navedeni izraz v §-u 31. odst. 1. „zur Empfangnahme einer Klage“ premišljeno v besedilo postavljen in da hoče načrt pravnemu pooblaščenju ex lege podeliti pravico, za stranko sploh vse tožbe vsprejemati, odnosno napravljati.

Še bolj upravičen pa se pokaže ta nazor, ako se napominano določbo načrta primeri z določbami o pravnem pooblastilu v nemškem civ. postopniku in v našem načrtu z leta 1881. V teh dveh se namreč upravičenost pravnega pooblaščenca, da bi smel tožbe napravljati, ali jih prejemati sploh ne nahaja, akopram so vse druge določbe popolnem soglasne z onimi sedanjega načrta. Nehoté pride misel, da uprav zaradi tega namerava načrt podeliti pravnemu pooblastilu nek novum poleg uže sicer v zakonodajstvu priznanih mu pravic.

Toda meni se vidi, da je ta določba le nek lapsus calami načrta.

Kakor uže rečeno, sledi iz družih določeb §-a 31. odst. 1., da velja pravdo pooblastilo le za dotično pravdo, za katero je dano. Tudi so drugi pravdni čini, ki se strogo ne tičejo pravde a iz nje izvirajo in za katere velja za glavno pravdo izročeno pooblastilo, imenoma tu navedeni (protitožba, ponovitev postopka itd). Jedino le zaradi boljše jasnosti vsprejeta je v prejšnjem načrtu in v nemškem civ. postopniku ne nahajajoča se določba „zur Anbringung und Empfangnahme einer Klage“, s čemer namerava načrt označiti le tiste tožbe, ki zasnujejo pravdo, za katero se glasi pooblastilo. Menim torej, da je samo besedica „einer“ napačna in da bi mesto nje moralo prav glasiti se „der“. —

Nedostatno pa se mi vidi gledé obsega pravnega pooblastila tole:

Za pravde o izločitvi premičnin iz izvršila in za opozijske pravde pravdo pooblastilo ne velja več. Vender pa so tudi te pravde v zvezi z glavno pravdo, torej bi pač smelo tudi pooblastilo za nje veljati, seveda le v slučajih da stranka eksekucijskega postopka iz obsega pravnega pooblastila ne izloči.

Pooblaščenec sme na podlagi pravnega pooblastila pravdo poravnati in celo odreči se zahtevam stranke, nima pa pravice

vsprejemati plačilo vtožene tirjatve. To je velik nedostatek.

Čestokrat se dogodi, da toženec pri naroku, ki je vsled tožbe določen, vtoženo tirjatev deloma, ali pa vso poplača. To tudi po novem postopku ne bode drugače. Pri prvem naroku (erste Tagsatzung), odnosno pri okrajnih sodiščih, ako se prvi narok ni odredil pri razpravi o sporu (Streitverhandlung), bode toženec, povprašan o tožbi, priznal vtoženo tirjatev ter hotel vso ali pa deloma plačati. Če tožitelja zastopa pravdni pooblaščenec in sam ni navzočen, tedaj toženec ne bode mogel plačati, kajti zastopnik tožiteljev v vsprejem denarja ex lege ni pooblaščen. In tako bode treba spor dognati bodisi s poravnavo ali pa z razsodbo, vsekako pa z nepotrebnimi stroški.

Trebalo bi torej s pravnim pooblastilom spojiti tudi pravico, da sme pooblaščenec v solucijskih pravnih vsprejemajev spornega predmeta, to pa tembolj, ker načrt sedanjim splošnim pooblastilom zapira pot v pravde. Če pa bode v zakon vsprejet predlog permanentnega odseka, da je občna pooblastila tudi dopuščati, potem pa ne bodemo videli mnogo pooblastil z jednostavnim besedilom: „V svoji pravdi proti B-ju dam pravdo pooblastilo odvetniku N.“, ampak stranke in zastopniki bodo ostali pri občnih, uže stoletje navadnih pooblastilih, to pa tembolj, ker se bode tako pooblastilo, kakor sedaj, dalo uporabiti v vseh pravnih in bode torej ceneje, kakor pravdo pooblastilo, ki se bode za vsako pravdo moralo novo napraviti.

Kakor povedano je pravdo pooblastilo odvetniško pooblastilo. A ne izključno. Glasom §-a 33. sme se isto dati tudi drugim osebam. Sicer pa se sme neodvetnike pooblastiti tudi samo za posamične določene pravne čine. Obseg, učinek in doba takega pooblastila presoajati je po vsebini pooblastila in po propisih materijelno pravnih zakonov. V načrtu z l. 1881. pa je pravdo pooblastilo odločeno jedino odvetnikom, a navadnim pooblaščenecem dati je samo specijelno, na dotični pravdni čin glaseče se pooblastilo. Menim, da se je ta utesnitev prejšnjega načrta v novem načrtu izpustila zató, ker je v družih določbah bolj, kakor v starem načrtu, skrbjeno za tó, da se navadno pooblaščenje ne bode preveč razširilo.

2. Kar se tiče učinka pravnega pooblastila, tako določa § 34., da imajo pravdni čini, katere opravlja pooblaščenec na podlagi tacega pooblastila, napram nasprotniku isti uspeh, kakor bi jih stranka sama opravila. Gledé priznanja in drugih dejanskih navedeb pa velja to le v toliko, v kolikor pri razpravi navzočna stranka istih precej ne prekliče ali popravi. Ta določba, ki se nahaja tudi v načrtu z leta 1881., povzeta je iz nemškega civ. postopnika in je gledé na ustnost razprave umestna, kajti utegnilo se bode pač pripetiti, da bode zastopnik v svojem govoru kaj izrekel ali priznal, s čemer se njegova stranka ne strinja.

Nekako tu-sem spada tudi določba §-a 175. načrta. Dejal bi, da je tu določen nek negativni učinek pravnega pooblastila. Če je namreč stranka ob vojnih časih v vojaški službi, ali pa če se nahaja v kraji, od katerega pa do sodišča, kjer pravda teče, je promet pretrgan bodi si vsled vojske, oblastvenega ukaza ali vsled drugih dogodkov, in če se je ob enem bati, da utegnejo te okoliščine pravdi odsotne stranke biti na kvar, sme se na predlog stranke ali pa uradoma odrediti prestanek (Unterbrechung) postopanja, tudi če ima ta odsotna stranka zastopnika s pravnim pooblastilom. Tu se torej pravda navzlic pravnemu pooblastilu ne more nadaljevati.

3. Trpež pravnega pooblastila ravna se po tem, kedaj da pravdno pooblastilo neha. Načrt razlikuje te-le slučaje:

- a) § 35.: Če pooblastitelj umrje, ali izgubi zmožnost za pravdo ali za zakonito postopanje, tako pravdno pooblastilo ni odpravljeno. Pravni nasledniki pooblastitelja, zakoniti zastopnik, postavljen stranki, ki je izgubila zmožnost za pravdo, ter na mesto dosedanjega zakonitega zastopnika novo postavljeni zakoniti zastopnik, smejo pa pravdno pooblastilo preklicati. Drugače je to urejeno v nemškem civ. postopniku in soglasno s tem v načrtu z leta 1881. Tu je namreč določeno, da pravdno pooblastilo vsled smrti stranke sicer ni odpravljeno, da pa mora pooblaščenec od pravnega naslednika udobiti novo pravdno pooblastilo (§ 82. nemšk. civ. postopn. in § 108. načrta z leta 1881.). To je principijelna razlika. In zato je tudi od tod izvirajoča posledica za nadaljevanje postopanja bistveno drugačna.

Mej tem, ko po nemškem postopniku in po prejšnjem načrtu postopanje preneha, pa po novem načrtu tega ni, ampak se postopanje nadaljuje (§ 163.). Novost ta je izvor principa novega načrta, da se pravda kar najhitreje dovrši.

- b) Če pooblaščenec umrje, ali postane za zastopanje nesposoben, ima načrt le za slučaj, da je pooblaščenec bil odvetnik in da je v dotični pravdi odvetniško zastopanje obligatorno, posebno določbo. Tu namreč postopanje za toliko časa preneha, da stranka najame družega odvetnika in le-ta svoje pooblaščenje nasprotniku naznani ter ob jednom prosi za nadaljevanje pravde (§ 173.). Gledé smrti pravnega pooblaščenca, ki ni odvetnik, ali gledé nastale njegove nesposobnosti za zastopanje pa načrt nima nobene posebne določbe, mej tem ko nemški civ. postopnik za ta slučaj določa takozvano „Aussetzung des Verfahrens“ (§ 223.). V tem slučaju bode torej pravda nadaljevala se. Tudi to je izvor načela, da je pravdo pospeševati.
- c) § 36.: Pravdno pooblastilo sme se preklicati ali odpovedati. Preklicano ali odpovedano pooblastilo pa ima napram nasprotniku še le tedaj učinek, ko mu stranka preklic ali odpoved, ondi pa, kjer je odvetniško zastopanje obligatorno, ko mu družega odvetnika kot pooblaščenca naznani. Odpoved (ne tudi preklic pooblastila) pa pooblaščenca ne brani, da pooblastitelja še toliko časa zastopa, da za poganjanje za svoje pravice drugače oskrbi. Poslednja določba preminja § 11. odv. reda, po katerem mora odvetnik, ako je pooblastilo odpovedano, stranko še 14 dni zastopati.

4. Kar se tiče uporabe pooblastila v pravdi, omeniti je to-le:

Glasom §-a 30. mora pooblaščenec ob prvem njegovem činu v pravdi predložiti pooblastilo v izvorniku ali pa v poverjenem prepisu, pri okrajnih sodiščih pa se sme pooblastilo, ako je dotična stranka navzočna, pri naroku dati na zapisnik. Po §-u 37. mora sodišče uradoma gledati na to, da dostaje pooblastilo. V pravdniškem postopku (Anwaltsprocess) je vložene tožbe in odgovore na tožbo, v katerih ni dokazano pooblaščenje kakega odvetnika, zavrniti, ako stranka v roku, kateri jej določi pred-

sednik, ne pooblasti odvetnika in istega sodišču, predloživši pooblastilo, ne naznani. Po glasu § a 38. sme se pripustiti, da nepooblaščene osebe za stranke posamične nujne čine opravijo, proti zavarovanju troškov in škode ali pa tudi brez zavarovanja. Sodišče pa mora v naknadno predložitev pooblastila ali pa odobritev od strani stranke določiti rok in dotlej zadržati izdajo rešila o stvari. Če ta rok brezuspešno poteče, nadaljevati je razpravo, ne gledé na zastopanje tretje osebe. — Kaj da je s tistimi čini, katere je v tem slučaju opravila nepooblaščena tretja oseba, tu ni povedano, pač pa je v §-u 7. propisano, da je mej drugim tudi ono postopanje, ki se je vršilo ob posredovanji osebe, gledé katere se pozneje pooblaščenje ni dokazalo, izreči ničevim.

Nekako sem spadati tudi določbi §-ov 452. in 463. o postopanju pred okrajnimi sodišči. Prva propisuje, da mora sodnik ob razglasitvi odločeb stranko opozoriti na one določbe, ki propisujejo odvetniško zastopanje za vložitev pravnih lekov; druga pa, da je v odpravkih razsodeb pripomniti, da za vložitev pravnega leka proti razsodbi in za postopanje o pravnih lekkih v obče potreba odvetniškega zastopanja.

To so vse zeló umestne določbe.

Osupne pa nadaljnja določba §-a 30., ki pravi: „Ako je pooblaščenje dalo se v zasebni listini in nastanejo gledé pristnosti dvomi, sme sodišče na predlog ali uradno odrediti sodno ali beležniško poverjenje podpisa. Ta določba ne pride v poštev, ako je pooblaščenec sodišču znan odvetnik ali beležnik in pristnost potrdi, sklicujoč se na svojo prisego.“

Res, da se ta določba nahaja tudi v nemškem civ. postopniku, a še poostrena, ker nima navedene izjeme za sodišču znane odvetnike in beležnike. Toda vprašanje je pač, če je ta določba za naše razmere praktična.

Zoper to, da se sme od navadnih pooblaščenecv zahtevati poverjenje, sicer ni kaj ugovarjati, dasiravno se ni bati, da bi malo lukrativno tako zastopanje koga premotilo, da bi s ponarejenim pooblastilom usiljeval se v zastopanje kake stranke. Da pa bode beležnik ali notar kaj tacega storil, pa pač ni domnevati. Če pa bode, potem pa spada pred kazenskega sodnika,

in menim, da bode to tako redka izjema, da se ne izplača ves odvetniški in beležniški poklic nekako kompromitovati s tako določbo, kakor je navedena.

Kakor povedo motivi je namen tej določbi ta, da se precej početkom pravde odstranijo vsi dvomi gledé istinitosti pooblaščenja. A če je odvetnik ali beležnik uže tako spozabil se, da je ponaredil podpis na pooblastilu, potem se pač ne bode ustrašil, tudi pri sodišču pod svojo prisego potrditi, da je podpis pristen in zató sigurnost ne bode večja. Dalje pa tudi ni videti razloga, zakaj da naj gledé sodišču neznanih odvetnikov odnosno beležnikov ne zadostuje to, kar zadostuje gledé sodišču znanih. Kakor hitro se izkaže dotičnik, da je odvetnik, odnosno beležnik, potem mora uže z ozira na njegov poklic imeti pred sodiščem isto vrednost, kakor sodišču znani njegov kolega.

Da bi povod tej določbi bila zloraba, ki bi se dogajala, motivi ne trdijo. Zatorej menim, da je ta določba popolnem odvišna in da bi zadoščevala za vsakega odvetnika ali beležnika zgolj to, da se ad praxin legitimuje. Ako so dosedaj neznan bili ugovori nepristnosti odvetniških pooblastil, upajmo, da bodo neznan tudi v prihodnje.

Ugovarjati bi se utegnilo, da se določba ta sme uporabiti le tedaj, ako se vzbuja pomislekov proti pristnosti pooblastila, tako, da bode le v posebno sumnih slučajih tirjalo se poverilo, oziroma zagotovilo od odvetnika, odnosno notarja. Temu nasproti pa je uvaževati, da, kakor določa tudi § 30., proti takej odreditvi utoka ni in da bode torej sodnik, da ne provede ničnega postopanja, tudi v malo sumnih slučajih ali pa celo na jednostavno očitjanje od strani nasprotnika uporabil to določbo.

S tem pa se bode utihotapilo v pravde šikaniranje in to tem lažje, ker načrt nagajivega očitjanja nepristnosti pooblastila ne kaznuje, kajti določba §-a 325., ki določuje globo za slučaj, ako se v pravdi ugovarja iz nagajivosti nepristnost listine, tu ne bode uporabna, ker je dokaz pristnosti pooblastila drugače uravnan, kakor dokaz pristnosti družih listin (primerjaj § 326. i. dr.).

V dodatek predležečej razpravi bodi omenjeno, da načrt ne pozna takozvanih pomočnikov (Beistände) v pravdi. Pomočniki so vsi pravdosredniki, ki pri sodišču navzočni stranki v pravdi pomagajo, a brez pooblastila. Take pravdosrednike pozna nemški civ. postopnik in dopustni so tudi v sedanjem našem civ. postopku po dvorn. dekretu z dne 9. novembra 1811, št. 961. z. j. z., dasiravno se nikoder niso udomačili.

Kavčnik.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Niti proti dovolitvi, niti proti zavrnitvi zahtevka, da se nadomesté dopuščene priče po drugih pričah, ni v smislu § a 17. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak., pripusten poseben rekurz; pritožba proti taki odločbi združiti se ima po izišli rzsodbi v glavni stvari z apelacijo, naperjeno proti tej rzsodbi.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 126: pleniss. sklep z dne 3. julija 1894. l., št. 272.)

Z ozirom na principijelno važnost vprašanja, je-li proti odločbam, katere se tičejo substitucije umrlih ali na kateri drug način izgubljenih prič po drugih pričah, dovoljena posebna pritožba, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo c. kr. najvišje sodišče, naj predloži omenjeno vprašanje plenarnemu senatu v razsojo in poskrbi, da se izrečena rzsodba objavi po ukazniku pravosodnega ministerstva.

V smislu §-ov 16. in nasl. ces. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325. drž. zak. sklenilo je najvišje sodišče v najpopolnejšem senatu, da se vpiše v knjigo judikatov zgoraj navedeni pravni stavek.

Pri tem vodili so najvišje sodišče naslednji razlogi:

Po zakonu z dne 16. majnika 1874. št. 69. drž. zak. odpravila se je apelacija proti medsodbam. Kakor se razvidi iz motivov dotičnega vladnega predloga, merodajno je bilo za to, da se je izreklo, da proti medsodbam ni pravnega leka, razmišljanje, da so izgubile medsodbe značaj in sežaj medsodbe v smislu občega prava,